

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

אג - אגם

בלבבי משכן אבנה

אגם

אגם, "אגם מים", "אגמי מים".

מעיקרא הרי, המים היו ממלאים את כל המציאות כולה, "והארץ היתה תהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים", וביום שני דמעשה בראשית נאמר "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים", בין מים עליונים למים תחתונים, נעשה ההבדלה, אבל עדיין הכל מלא מים, זולת מקום הרקיע, וביום שלישי דמעשה בראשית, אז נאמר "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", וגדר המים הללו כשהם נקווים למקום אחד, אחד מהשמות שהם נקראים, "ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים", הם נקראים אגם של מים.

אגם, א' ו'גם" - תוספת

מאיפה השורש של ביאור המילה שהם נקראים אגם - הרי בצורת הדרשות נאמר, כידוע מאד, "אכין ורקין מיעוטין הם, ו"גם" ריבוי, וכמו"כ "את", רבי שמעון בן מנסיא מרבה כל אתין שבתורה וכשהגיע ל"את ה' אלקיך תירא" פירש, "כשם שקיבלתי שכר על הדרישה, כך אקבל שכר על הפרישה, עד שבא רבי עקיבא ודרש את "לרבות תלמידי חכמים". וא"כ, יש צורה של דרשות, שחלים באופן של מיעוט, "אכין ורקין", "את" שהוא לשון "אתא", המשכה, מכח כך "מרבה כל אתין שבתורה", "את" לרבות, ו"גם" ריבוי הוא. כלומר, כל המציאות של "גם", שמו מעיד אליו, יש מציאות, ויש תוספת לדבר, גם את הדבר הזה, זה ההגדרה של "גם" ריבוי הוא.

ולפי"ז אגם של מים, נקרא אגם מלשון א' - גם, יש את הראשית, ההויה דיליה, ויש את התוספת שנתוספה.

וביאור הדברים, כמו שמפורש הרי בחז"ל, שבשעה שאמר הקדוש ברוך הוא "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", אמר שרו של ים, להיכן יכנסו אותם מים, הרי יש כאן כבר מים, וע"ז כתוב בחז"ל שבעט בו הקדוש ברוך הוא והרגו, וחז"ל מגדירים את זה "מים" בולעים מים", כשנאמר "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", היינו שהמים בולעים מים, מעיקרא היה שם מים, וכל התוספת של המים שמגיעים

מכאן ואילך הם אינם אלא בגדר "גם", תוספת, לכן זה נקרא "אגם" כי זה תוספת של מים על המים שהיו קודם לכן באותו מקום, שנתווספו עוד מציאות של מים לאותו מקום, ועל שם כן הוא נקרא אגם. א' - גם, תוספת.

תשוקת היבשה ותשוקת הים

ולפי"ז ההבנה הבהירה, יש מציאות של יבשה, ויש מציאות של מים, המציאות של היבשה, "ותראה היבשה, וגו' ויקרא אלקיך ליבשה ארץ - שהיא נקראת יבשה מלשון שהוא מקום ששם יש יבש של המים, היה שמה מים מעיקרא, ונעשה מציאות יבש שנסתלקו משם המים.

יסוד מוסד בדברי רבותינו, כל דבר שהיה ונסתלק, אז תשוקת הדבר שנסתלק ממנו, שהדבר שהיה במקורו יחזור אליו, זה מקום הצמא שבנפש, "הוי כל צמא לכו למים", השורש של הצמא שבנפש, מאיפה הוא מתגלה - אז כפשוטו, יש שיעור של מים שהאדם צריך לשתות ולזה הוא צמא, שכמו שיש שיעור של אכילה "עומר לגולגלת", כך יש שיעור של מים שראוי לו לאדם שישתה, [על אף שבמדבר לא היה לכאוי שיעור במים ששתו מן הברא].

אבל העומק היותר גדול של המים, שמכיון שמעיקרא, הכל היה מלא מים, אז תשות הנפש היא לחזור למקום שכולו מלא מים, "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'". שהתורה נמשלה למים, שזה שלימות הארת המים.

וא"כ, מקום היבשה - זוהי תפיסה של תשוקה למים מכח העדר, מכח חסרון, מכח המציאות שהיה כאן מעיקרא מים ונסתלקו, וההשתוקקות היא שיחזרו המים לאותו מקום.

לעומת כך המציאות של הים, גם בו חל מציאות של תשוקה, אבל, מהי התשוקה שחל שם - שם זה תשוקה לתוספת, ל"גם", אלו הם שתי מהלכים, שתי מציאויות של תשוקות, תשוקה של יבשה, ותשוקה של ים.

תשוקה של יבשה נובעת מהחסר, מההעדר, מההסתלקות, מהרצון שהדבר יחזור כפי שהוא היה מתחילה, משא"כ תפיסת הים, תשוקת המים שנמצאים בים, הם מים שהאופן שמתגלה בהם הוא שהם משתוקקים תמיד לתוספת, כשהוקבע הדבר "יקוו המים למקום אחד ותראה ביבשה", "גער בשרו של ים והרגו" כמו שהוזכר, כלומר, שהקדוש ברוך הוא השריש במים תשוקה שעל אף שלכאוי "כמים לים מכסים", שאין חסרון של מים בים, "ככלב המלקק מן הים", אין חסרון כלל של מים בים, ואפילו אם אתה מחסרו אין בו חסר, אבל יש במים שבים תשוקה לתוספת, וכמשל, מה שאומרים חז"ל על דגים הנמצאים בים שעולים לקראת כל טיפה וטיפה שיוורדת, על אף שהים מלא ים, אז בשלמא במים מלוחים,

שאז נדמה לו שהוא רווה ונעשה צמא [כמאמר החכם על מים מלוחים] הוא משתוקק למים מתוקים שבגשם, אבל דג שנמצא במים מתוקים, מדוע הדגים משתוקקים לעוד תוספת, זה גדר של רצון של "גם", וחז"ל הרי, ממשילים את זה לישראל שרצונם בתוספת של דברי תורה, שהם נמשלים לדגים שבים שכל טיפה וטיפה שיורדת, הם עולים לקראתה. זה עומק שתי התשוקות שנתבאר, תשוקה של יבשה, ותשוקה של ים.

הארץ שנקראת "חלד" - תפיסת החסר

יש בירושלמי, שאחד מהשמות שהארץ נקראת, היא נקראת "חלד", "יושבי חלד", מה סיבת הדבר שהארץ נקראת חלד - אומר הירושלמי, וכמו שמבואר בגמ' חולין [ושם גם בירושלמי, ובעוד מקומות] "כל מה שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה" - במדרש מבואר גם "חוץ מן השועל", אבל עיקר דברי חז"ל הם "כל מה שיש ביבשה יש בים חוץ מן החולדה", שהיא נמצאת ביבשה ואיננה נמצאת בים", ולעומת כך להיפך. "הרבה דברים יש בים, שאין ביבשה" ולכן, הארץ כולה נקרא "חלד" על שם מה שחסר בים, לכן היא נקראת על שם החולדה.

וברור לכל בר דעת, אם כל השם של הארץ הוא "יושבי חלד" על שם דבר אחד שיש ביבשה יותר מן הים, זה לא פרט, דבר שנמצא ביבשה ואיננו בים, החולדה שנמצאת ביבשה ולא בים, היא נקראת חולדה כמו שאומרת הגמ' בסוף פסחים על מה שנאמר בקרא "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה", "אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שמוני בניך כחולדה זו הגרה בעיקרי הבתים", שהיא נמצאת במקום שאינו ניכר, בצדדי הבית, מקום שמכוסה ונעלם. זהו הלשון "עקרת הבית", במקום צדדי הבתים, שהוא מקום מכוסה ונעלם, כטבע החולדה המתכסה ונעלמת בפינות הבית.

וא"כ, הגדרת חולדה [ובהרחבה בלשונות חז"ל זה נקרא חלודה], זהו דבר המכוסה, דבר הנעלם, "יושבי חלד" נקראים יושבי חלד, כי יש להם כיסוי והעלם, והם תמיד נמצאים בתפיסה של חסר מחמת אותו כיסוי, והם משתוקקים למציאות השלימות, זה הגדרת "יושבי חלד". "חולדה זו הגרה בעיקרי הבתים", כלומר, היא נסתרת, היא נעלמת, היא תפיסה של הסתרה, וכאשר יש תפיסה של הסתרה, אז השלימות, השלם נעלם, מכוסה, בלתי גלוי. ועל ידי כן נולד התשוקה למקום ההשלמה, זה נקרא יבשה, השואפת למים, "יושבי חלד", כחולדה הגרה בעיקרי הבתים, שהיא מוסתרת, נעלמת, מכוסה, חסר השלימות, וא"כ, תפיסת ה"יושבי חלד" הוא הרצון להשלמה מהמקום של חסר.

לעומת כך, "הרבה דברים יש בים שאין ביבשה", בים יש הרבה דברים שאין ביבשה, הים נמצא בתפיסה של עוד, ועוד, ועוד, לא חסר שם, מה חסר שם? התפיסה של רצון מחמת החסר, זה, באמת לא קיים שם, זה עומק דברי חז"ל "חוץ מן החולדה שקיימת ביבשה ואיננה קיימת בים".

סיבת הבריאה בתפיסת נברא - ומצידו יתברך

ולפי"ז בהבנה, ביתר בהירות, בורא עולם שברא את עולמו, כמו שכבר סידרו רבותינו, ובהרחבה יותר **סיבות טעם הבריאה** מדוע הבורא עולם ברא את עולמו, וכבר הוזכר.

הטעם התחתון, לגלות את שמותיו יתברך שמו, שייקרא רחום וחנון, ושאר שמות, שמות שאינם נמחקים, וכינויו ית'.

הסיבה השניה, להיטיב לבריותיו.

הסיבה השלישית, לגלות את יחודו שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם, "תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם", "בגין דאיהו רב ושליט".

הסיבה הרביעית, כדי שהנבראים יהיו בטלים אליו יתברך שמו, כלשון חז"ל "כוליה קמיה כלא חשיבא".

והסיבה העליונה היא, שהנבראים יכירו ש"אין עוד מלבדו כפשוטו" כמו שהאריך הנפש החיים בשער ג'.

כל אלו הם החמישה הסיבות השורשיות, וכמובן שיש לכל אחת מהם ענפים - מדוע הבורא עולם ברא את עולמו. "חמישה שמות יש לה לנפש", וכנגד כך, כל חלק וחלק בנפשו של האדם, יש לו הכרה אחרת, לשם מה הוא נברא, בכל חלק יש תפיסה אחרת לשם מה הוא נברא, זהו סדר המדרגות שהוזכרו מתתא לעילא שהם מקבילים לחמישה שמות שיש לה לנפש.

אבל כביכול, כל הסיבות האלו - הרי גם קודם שנברא העולם, הוא יתברך שמו שלם בכל מיני שלימות, וא"כ, כביכול, כל הסיבות האלה אף שהם סיבות, אבל הרי, הוא יתברך שמו שלם, ולכן, הגדרת הדבר, מצידו יתברך שמו, כמו שמבואר בדברי רבותינו, הבריאה, היא לא תפיסה שחסר משהו, ולכן צריך לברוא, כי התפיסה הזו זה תפיסה של נברא, כביכול, מצידו יתברך שמו, מה שהוא בורא את עולמו, זה **בסוד תוספת**, זה הוספה על מה שקיים, כי השלם, לעולם אינו חסר, ואם אינו חסר, ברור הדבר שסיבת הבריאה איננה נובעת ממה שחסר, אלא כל סוד הבריאה הוא ההבחנה הנקראת תוספת, להוסיף על מה שכבר היה קודם לכן.

קודם לכן כבר, היה הוא יתברך שמו ואין בלתו, "שלם בכל מיני שלימויות" ואין מציאות של חסר, וכל הבריאה כולה אינה אלא על מנת להוסיף במה שכבר היה קודם לכן.

זה ההבדל היסודי בין תשוקה של נברא, שביסודו נברא חסר, לבין, כביכול, ה"עלה ברצונו יתברך שמו לברוא את נבראיו", מצד הנברא שבדבר, אז התפיסה שבדבר היא, ממקום של חסר, אבל מצד הבורא כביכול, שברא את עולמו, אז הוא ברא את עולמו ממקום שהדבר הוא שלם, בלתי חסר, וכל מה שיש כאן היא מציאות של תוספת.

תרי משיחין - שלם ותוספת

וכמו שמבואר הרי, כידוע בדברי רבותינו, זה עומק ההבחנה שיש תרי משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד.

ובהגדרה הכוללת מאד, מהו משיח בן דוד ומהו משיח בן יוסף.

משיח בן יוסף זה עומק הגילוי שהדבר תמיד הוא בתפיסה של תוספת.

משיח בן דוד ההגדרה שלו, עצם הגילוי של השלימות. שעל גבי כך, חל המציאות של תוספת ועוד פעם, כביכול, קודם שנברא העולם, היה הוא יתברך שמו שלם בכל מיני שלימויות, והרצון לברוא הוא לא נובע מחסר, אלא הוא נובע מרצון לתוספת.

לעומת כך, תפיסת הנביא, היא תפיסה של חסר שתובעת השלמה.

משיח מגלה תפיסה של שלימות.

שעל גביה יש רצון של תוספת - זה נקרא משיח בן דוד, ומשיח בן יוסף, משיח בן דוד מגלה את עצם המציאות של שלם, יהודה נקרא על שם הוי"ה - הוי"ה - ד', כביכול הוא יתברך היה, הוה ויהיה, שכמו שקודם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, ולעתיד לבוא "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

משיח בן דוד מגלה תפיסה שהכל שלם, יש מציאות של שלימות, וא"כ, מה סיבת הבריאה - זה גילוי של משיח בן יוסף שמגלה את התוספת - למציאות הבריאה.

כביכול, משיח בן דוד מגלה את מה שהיה קודם שנברא העולם.

ומשיח בן יוסף מגלה את הסיבה, מצידו יתברך שמו כביכול, לברוא את העולם.

משא"כ, כל זמן שלא הגיע משיח, שאין את הארת משיח, וא"כ מה מדרגת העולם - נמצאים בעולם של חסר, וכל תפיסתה דבר היא לעולם נובעת מרצון של השלמת מציאות החסר, וכדברי רבותינו, "יש לו מנה רוצה מאתיים, יש לו מאתיים רוצה ארבע מאות", תמיד הוא רוצה להוסיף, אבל זה מחמת שב"מדמה" שלו חסר לו יותר, ולכן הוא רוצה להוסיף, אבל כל התפיסה חלה ממקום של חסר, שרוצה תפיסה של השלמה.

ולפייז, בהירות הכוחות, מה שהוזכר בראשית הדברים, יש כח של יבשה ויש כח של ים, היבשה, זהו כח של רצון שנובע מחסר, הים זה רצון שנובע משלימות, שיש לו רצון של תופסת, זה נקרא "מה ראה הים וינס, ראה ארונו של יוסף", הים רואה את ארונו של יוסף, כלומר, יוסף הוא בתפיה של הים שכל ההויה שלמה, ורוצים עוד, ורוצים עוד, ורוצים עוד מדין תוספת.

מדוגת מה"ז - חסר, מדוגה דלעת"ל - תוספת

ובהקבלה למה שהוזכר, הרי על הלעתיד לבוא נאמר "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", זה נאמר בנבואה שיהיה לעתיד לבוא, ולפייז מה העומק של ההבדל בין "לעתיד לבוא" להשתא, ביחס של הדברים שהוזכרו - השתא, כשהאדם רוצה להשיג עוד דברי תורה במדרגה של "אוהב כסף לא ישבע כסף", "ומי אוהב בהמון לו תבואה", כמו שדורשת הגמ' במכות על משה, ועוד לשונות "אוהב כסף לא ישבע כסף" נאמר על לימוד התורה עצמה, שתמיד האדם שנפשו בריאה, בהתגלותה, הוא תמיד תובע להוסיף, "אוהב כס לא ישבע כסף".

אבל הגילוי דלעתיד לבוא, "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", כביכול אם "מלאה הארץ דעה את ה'", "א"כ, הכל מלא דעה, "לא נתאוו החכמים והנביאים לימות משיח אלא כדי שיהיו יושבים ופנויים ועוסקים בתורה" כל' הרמב"ם, כשהכל "מלא דעה את ה'", אז מה התשוקה שם לדעת עוד? זה האופן של הגילוי שעתידי להיות, **שיש שלימות כביכול, ועל גבי כך חל מציאות של השלמה, זה נקרא ים, "ומלאה האר דעה את ה' כמים לים מכסים"**.

בעולם דידן שבו אנחנו נמצאים השתא, עיקר המדרגה זה נקרא של חסר, זה מדרגה של חסר שתובעת מציאות של השלמה, זה מדרגה של יבשה.

אבל המדרגה דלעתיד לבוא, "כמים לים מכסים", מדרגת הים, זה רצון שחל על הדבר, על גבי כך שיש את המציאות השלימה, והרצון הוא באופן של תוספת.

עסק התורה דקוב"ה, ועסק התורה של האדם

כביכול, קודש אבריק הוא יושב ועוסק בתורה, מה כביכול מתגלה כשהקדוש ברוך הוא עוסק בתורה, בשלמא כאשר האדם עוסק בתורה, הרי יש לו חסרון, והתורה היא הרי, "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים", אז בוודאי שהוא חסר את אותו כח, "אני שלמדתי את כל התורה כולה", אבל תמיד עדין יש מציאות של חסר.

אבל הוא יתברך שמו שיושב ועוסק בתורה, "כל היושב ועוסק בתורה, קודש אברך הוא יושב ושונה כנגדו", מה ההבדל בין העוסק בתורה, לקודש אברך הוא "שיושב ושונה כנגדו", העוסק בתורה, עוסק ממקום של חסר, אבל הוא יתברך שמו שיושב ועוסק כנגדו, הוא שלם בכל מיני שלימויות, אז כביכול, עסקו בתורה הוא תוספת, "אליעזר בני אומר כך" וכן ע"ז הדרך, כמו שאומרים חז"ל, זה תוספת, זה נקרא "יושב ושונה כנגדו", מתגלה לו השורש של התורה של הלעתיד לבוא שסיבת העסק בדברי תורה אינה בגדר של יבשה אלא סיבת העסק היא בגדר של ים.

כאשר האדם עוסק בתורה מהמקום האמיתי, אז מתגלה לו השורש של הלעתיד לבוא, זה בחינת "לשמה", זה ה"קודשא בריך הוא יושב ושונה כנגדו", שכביכול עסקו של הקב"ה בתורה הוא מהשורש העליון שאינו נובע מחסר, אצלנו יש מדרגה בתורה שנקראת "חסירות ויתירות", ועיקר מדרגתנו אינה ב"יתירות" אלא ב"חסירות", וגם ה"יתירות" זה באופן ש"כל יתר כנטול דמיי" ששורשו הוא מציאות של חסר.

אבל כביכול, אצלו יתברך שמו, הכל באופן של "יתירות", זה "הקב"ה יושב ושונה כנגדו", שורש האור של הדברי תורה שהאדם מקבל מהאור דלעתיד לבוא.

מדרגת הדיבור דקוב"ה במתן תורה

ומעין כך, זה היה המדרגה של מתן תורה שהוא מעין גילוי דלעתיד לבוא, "מקולות מים רבים", כמו שדורשת הרי, הגמ' כידוע, שפסוק זה נאמר על זמן מתן תורה שנתקבצו כל האומות כולן אצל בלעם ואמרו לו, שמא מבול מביא לעולם, מה העומק של הדברים שיש צד של "שמא מבול מביא לעולם", שע"ז נאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים", העומק של הגילוי הוא שבאמת היה כאן אור של "כמים לים מכסים", שכל העולם כולו חוזר ומתמלא במים, ומשם ניתנה תורה לישראל, כאשר הקדוש ברוך הוא מדבר בדברי תורה, הוא לא מדבר ממקום של חסר.

וזה עומק ההגדרה של דברי חז"ל "אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי" - "מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע", כאשר האדם מדבר, הוא לא יכול לדבר את כל דבריו בבת אחת, וא"כ, כל דיבור שלו, חסר את הדיבור הבא, כביכול, אם נברא מדבר, "משה ידבר והאלקים יעננו בקול", אז כשמשה ידבר ויאמר "אנכי", הוא לא יכול לומר "לא יהיה לך" וכן ע"ז הדרך, א"כ, כל דיבור הוא אינו שלם, כי הוא חסר את הדיבור הבא, וזה מחמת שתפיסת ההשגה של הדברי תורה שהיא שורש כל התפיסה כולה, היא נובעת מחסר, ולכן בכל דיבור, חל בו מציאות של חסר, אבל ה"אחת דיבר אלקים", "מה שאין הפה

יכול לדבר ואין האזניים יכולים לשמוע", כלומר, שא"כ הדיבור הוא שלם, הדיבור הוא לא חסר, זה המקום כביכול של מדרגת הגילוי שממנו מתגלה המאמרות של מתן תורה. דיבור שהוא יתברך שמו מדבר הוא ממדרגת מקום שמתגלה שאין שם מציאות של חסר, ומשם נובע כביכול, עומק דיבורו של הקדוש ברוך הוא. "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", אותם דיברות הם ה"בדבר ה' שמים נעשו", זה לא דיבור שנובע מחסר אלא זה דיבור שנובע ממקום של תוספת כמו שנתבאר.

צורת הדברים בקומת הנפש

בפנים האלה, לפי"ז, יש שלושה חלקים בקומת נפשו של האדם. הקומה החיצונית של האדם, שהאדם נוגע במקום החסר, הוא נוגע במקום החסר, ומשם כל התשוקות של האדם, מכח החסרון שלו, משם נובע ההשתוקקות למציאות של ההשלמה, זה "ישראל שנמשלו ללבנה", "יעקב הקטן", "שמואל הקטן", "לכי ומעטי עצמך וייקרו חכמים על שמך", והגילוי הוא שעומק הנפש, כל מה שתובעת, היא תובעת את השלמת מציאות החסר.

זוהי תפיסה של קטון, כל קטן - קט, הקטנה, הוא נמצאת בתפיסת הקטנה, הוא נמצא בתפיסה של חסר, וכל מה שהוא תובע זה מחמת שהוא רואה שמה שהוא השיג הוא קטן, זהו תפיסת קטן, לא קטן במובן הפשוט של "לאו בר דעת", חש"ו, שחסר לו בדעת שלימה, חסר לו בגמירות דעת, אלא הגדרת קטן הוא מי שכל תביעתו בנפש היא מחמת שהוא נוגע בנקודת החסר, והוא תובע את השלם מהמקום של החסר דיליה, זה השלב הראשון בקומת נפשו של האדם.

ויש קטן שהגדיל, כאשר הוא נמצא בתפיסת הגדלות, אז הוא נוגע במקום שורש הויתו, שורש נשמתו שחבוקה ודבוקה בו יתברך שמו, ושם האדם נוגע בשלימות, הוא מתאחד עם השלימות, הוא נכלל בשלימות, לא שלימות של הנברא, כמו שהאריך הרמח"ל בדרך ה' ובדעת תבונות, אלא כיון שהוא נכלל בו יתברך שמו, אז הוא דבק בשלם האמיתי שזה הוא יתברך שמו, הנברא, לעולם חסר, הבורא, לעולם שלם, כל זמן היות הנברא כמציאות לעצמו, כל תשוקת הויתו אינה אלא מתפיסה של חסר, ואם הוא מגיע לתפיסה של שלימות עצמית, זה נקרא "עשה עצמו אלוה".

אבל התפיסה האמיתית, באיזה אופן היא - מצד הנברא שבו, הוא לעולם חסר, מצד הידבקותו בבורא, התכללותו בבורא - הוא נוגע במציאות השלימות, ושם ההגדרה של הדבר "שלא חיסר בעולמו דבר, וברא בו אילנות טובות וכו' להחיות בהם בני אדם", "שלא חיסר בעולמו דבר", שהאדם דבק בו יתברך שמו, שמצידו יתברך שמו זה "לא חיסר בעולמו דבר".

נח משיח שבנפש

זה נקרא "שמח בחלקו" בשורש העליון של הדברים, במקום הזה האדם דבק במציאות השלימות, ואז מתעוררת התשוקה העמוקה החדשה בנפש, תשוקה של תוספת, על גבי מציאות השלימות.

זה נקרא בלשונו של הרמח"ל ועוד, שהאדם זוכה לגילוי משיח פרטי בנפש, יש את כלל ישראל, ויש את העולם הפרטי של כל אחד ואחד. יש את ה"אני מאמין בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה, אחכה לו בכל יום שיבוא", שזו הביאה הכללית, הגאולה השלימה של כל הכלל, כלל ישראל, שכינה, כנסת ישראל, כללות כולם, ויש את גילוי המשיח הפרטי בנפשו של האדם, מהו המשיח הפרטי בנפשו של האדם? יש תרי משיחין כמו שהוזכר לעיל, ובנפשו של האדם זה הכח שהאדם נוגע בשלימות, ומשם מתעורר אצלו אופן של תשוקה חדש, רצון של תוספת, זה תרי משיחין שמתגלים בנפש.

כמובן, לעולם האדם לא יכול לצאת ממציאות של חסר, זה "רצוא ושוב" בנפש, כשהוא חוזר בחזרה - שע"ז נאמר "אם רץ ליבך שוב למקום" - ועל דבר זה נכרת ברית, כשהוא חוזר בחזרה למקומו ד יליה, במקום הזה, הוא תמיד תובע השלמה ממקום של חסר.

אבל לאחר מכן, "רץ ליב" עוד פעם, למקום העליון, "ראיתי בני עליה", הוא משתוקק לנקודה העליונה יותר, ושם, הוא נכלל בו יתברך שמו, הוא חי בעולם של שלימות.

מדוגת שבת ומדוגת תוספת שבת

כאשר האדם מגיע למקום הזה בנפשו, שם יש את המנוחה, שם יש את ה"שבת וינפש", יש מקום של מנוחה בנפש, ומה"שבת" הזה מתגלה ה"מקור הברכה", אבל ה"מקור הברכה" הזה מהו? הוא תוספת למה שהיה קודם, זה היסוד שיש דין "תוספת שבת" בכניסתה וביציאתה, זה גדר שכל ההארה היא להוסיף דברים.

אם נסבר את זה בבהירות בסדר הזמנים שהוזכר השתא:

יש "ששת ימים", מקום של חסר, ומכח כך, "והכינו את אשר יביאו", "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", מתגלה המציאות שהאדם נמצא בחסר, והוא רוצה להגיע לשלימות, והוא כל הזמן טורח למלאות את החסר, להגיע לשבת.

מגיע שבת קודש שמצד מדרגת הזמן, "כאילו כל מלאכתך עשויה" כלשון חז"ל הידוע, זה התפיסה שעליה דובר, "שלא חיסר בעולמו דבר", הוא חי ב"שבת שמא דקודשא בריך הוא", אצלו יתברך שמו, ושם אינו חסר כלום - במעמקי נפשו, בחיצוניות חסר, אבל הוא דבק בעולם הפנמי, זה "כאילו כל מלאכתך עשויה", זה לא "כאילו" בדמיון חסר ושלו, דקלקול, אלא זה מחמת שהוא נכנס לעולם הפנימי,

למה שנאמר בלשון הגמ' "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, לך והודיעם לישראל", ב"בית גנזיו", ב"גניזה" שבדבר, שם גנוז הכל בבית אחת, זה נקרא "כאילו כל מלאכתך עשויה", ב"בכח", כבר הכל שלם, ב"בפועל" הוא לא שלם, ובשבת דברים ב"בכח", זה "כאילו כל מלאכתך עשויה".

אבל מאותו שבת, ששת ימים לאחר מכן, מתעורר התשוקה בנפשו של האדם, מתעורר תשוקה של תוספת, זה נקרא "תלמיד חכם איקרי שבת" כל' חז"ל כידוע, "תלמיד חכם איקרי שבת", כלומר, שמקום התשוקה שלו ביסודו ועיקרו, אינו נובע ממקום של חסר, "בני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו", וא"כ אצלו יש את ה"כאילו כל מלאכתך עשויה", כי מה שהוא צריך שיעשו לו, עומדים לעשות לו, בבחינת "כל העומד להישרף כשרוף דמי" שלכן אם עומדים לעשות לו כאילו זה עשוי, שם זה נאמר "כשרוף דמי" על הצד השני, ובעומק, זה גופא הגדרת "להישרף" שזה מלשון של כילוי, "לא תבערו אש בכל מושבותיכם", "ויכל" זה הכילוי, זה ה"כלות" של הכל, ואצל ת"ח א"כ, עיקר תשוקתו היא תשוקה של תורה כדגים שבים שהרצון הוא למציאות של תוספת.

זה מדרגתו של יוסף, זה מדרגה שכל רצון של תשוקה זהו רצון ותשוקה שנובעים, לא ממקום של חסר, אלא ממקום של תוספת, מצד המדרגה הזו.

ובהתגלות בנפשו של האדם, כמו שהוזכר קודם לכן, זה המדרגה הנקראת "שמח בחלקו", "שמח בחלקו" זה מי שנמצא במקומו שלו, שבמדרגה שלו "כאילו כל מלאכתך עשויה", שבת קודש, אין בו את נגיעת נקודת החסר במקום הזה, והצרון הוא לעולם רצון של תוספת כמו שנתבאר.

זה נקרא "אגם מים", גם - א', זה "גם" של אל"ף, גם של אלופו של עולם, זה שורש המדרגה של "אגם מים".

"עוברי ימים" - חיפוש התוספת ע"ג השלימות

על שם כן ישראל נקראים עברים כמו שאומרים חז"ל, כפשוטו, הם נקראים עברים כי הם עברו את הים, אבל ידועים דברי חז"ל בספרי, שהם נקראים עברים מלשון שהם עוברי ימים, שזה לא רק שפעם אחת הם עברו את הים, אלא זה כסדר, וזה הרי, כל הצורה ביציאה ממצרים, שהם עוברים את ים סוף, ובכניסה לארץ ישראל הם עוברים את הירדן, עומק הדבר לענייננו השתא, הם "עוברי ימים", כלומר, התפיסה של מה שהאדם עובר, שהוא הולך ממקום למקום, ומה מניע אותו ללכת ממקום למקום? ה"עוברי ימים", ממקום של שלימות שהוא מחפש תוספת.

רוב בני אדם שעוברים ממקום למקום, "ארבעה צריכים להודות" ואחד מהם עוברי ימים, הם בבחינת "היתה כאניות סוחר" מחמת מציאות של חסר, לכן הם הופכים להיות יורדי ימים, אבל בני ישראל, הם

לא יורדי ימים, זה לא ירידה של חסר, אלא הם עוברי ימים, הם עוברים ממקום למקום, אבל מה מניע את אותו "עוברי ימים"? הרצון לתוספת, זה ה"ראה ארונו של יוסף" בקריעת ים סוף, ששם הם נהיו עוברי ימים כמו שנתבאר.

סדר תנועת הנפש של בני עליה

כשסדר המדרגות האלה הם כך, כך תנועת הנפש בעומקה - חסר, שלם, רצון לתוספת, וחוזר חלילה, חסר שלם, ורצון לתוספת. ולאט לאט, החלק של החסר, הולך ומוקטן. והחלק של השלם והרצון לתוספת, הולך ומוגדל. זה נקרא "ראיתי בני עליה", זה "דמות דיוקנו של יעקב אבינו", "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", "מוצב ארצה", חסר, "ראשו מגיע השמימה" שם זה שלם, ואז, רצון לתוספת, וחוזר חלילה. "ראיתי בני עליה והם מועטים".

שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה
במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א
דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]
הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים: דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל, וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת: info@bilvavi.net
[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לברורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:
טלפון 052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד
info@bilvavi.net ■ 9116302